

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
İSLÂM İLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YAYINLARI – SAYI : 4

“ATATÜRK’ÜN 100. DOĞUM YILINA ARMAĞAN”

İSLÂM İLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

IV

Müdür

Prof. Dr. Neşet ÇAĞATAY

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU

Müdür

Prof. Dr. Neşet ÇAĞATAY

Genel Sekreter

Doç. Dr. Ethem Ruhi FİĞLALİ

Üyeler

Prof. Dr. Mehmet Altay KÖYMEN

Prof. Dr. Hüseyin ATAY

Prof. Dr. Mehmet S. HATİBOĞLU

Dergide yayımlanan yazıların bilim ve dil yönünden sorumluluğu yazarlarına aittir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ, ANKARA - 1980

MODERN İLİM İŞİĞİNDA İMAN

Dr. Mikdat YALÇIN

İlim son zamanlarda, tabiatta aklı şaşırtıcı bir çok gerçekleri ortaya koymuştur. Dolayısıyla bu ilmî gerçekleri gören bilginler bu tabiatın kendiliğinden meydana gelmediğine ve muhakkak onun bir yaratıcısı olduğuna inanmak mecburiyetinde kalmışlardır. Bunlardan birisi Amerika'da New York İlimler Akademisi Başkanı Cressy Morrisson bu konuda şöyle diyor: "Şimdi akıllara durgunluk veren gerçekleri araştıralım... Dünya, mihreri etrafında 24 saatte bir defa ve saatte 1000 mil oranında bir hızla döner. Dünyanın sadece yüz mil bir hızla döndüğünü farzedelim, böyle bir şey niçin olmasın? İşte o zaman gece ve gündüzlerimiz bugünkünden on kat daha fazla uzun olurdu; bu durumda da her uzun günde sıcak yaz güneşi bitkileri yakıp kavurur, uzun gecelerde geri kalanını dondurup mahvederdi. Bütün hayatın kaynağı olan güneşin dış tabakasındaki sıcaklık 12.000 fahrenheittir, dünyamızın güneşten uzaklığı o şekildedir ki, sönmek bilmeyen bu ateş bize lâzım olan normal ısıyı veriyor. Bu mesafe şaşılacak derecede değişmez bir şekildedir. Mesafe değişikliği ancak milyonlarca sene zarfında çok cüzi bir miktarda olduğundan bugünkü hayatın devam etmesi mümkün olmuştur. Eğer güneşin yeryüzüne olan sıcaklık derecesi bir senede 50 derece fazlalaşsaydı, dünya üzerinde bütün bitkiler kurur ve aynı zamanda insan da yanmak suretiyle ölürdü. Ve eğer güneşin bu harareti 50 derece azalsaydı insan ve bitki soğuktan donar kalırdı.

Yeryüzü güneş etrafında saniyede 18 mil oranında bir hızla döner. Şayet dünya, meselâ saniyede 6 veya 40 mil hızla dönseydi, hayatımızın devamını imkânsız kılacak bir halde güneşe yakın veya uzak olurdu.

Yine bilindiği gibi yıldızlar, büyüklükleri bakımından değişiktirler. Meselâ öyle büyük yıldızlar vardır ki, onlardan biri güneşimiz olsaydı, dünya'nın mihreri yıldızın sathına milyonlarca mil mesâfeye girmiş olurdu.

Yine yıldızlar ışınını aksettirme yönünden değişiktirler. Bunların ışınlarının bir çoğu, bilinen hayat nevelerinin hepsini de yok edebilmek-

tedir. Bu ışınların yoğunlukları ve hacimleri, güneşimizin ışınlarına oranla daha az ve daha çok olma bakımından onbinler arasında değişiklik arzederler. Eğer güneşimiz yeryüzüne göndermekte olduğu ışının yalnız yarısını göndermiş olsaydı, soğuktan donar kalırdık. Veya bu ışın şimdikinden bir yarı kadar fazla olsaydı, çoktan yanar kül olurduk. Böylece, bu hayata elverişli olmayan milyonlarca güneş (yıldız) arasında hayatımız için en yararlı olanın ancak güneşimiz olduğunu anlarız.

Sonra yeryüzü yirmiüç derece bir meyil ile yatıktır. Bunu gerektiren birçok sebepler vardır. Eğer yeryüzü yatık olmasaydı kutupların her ikisi de daimi karanlık bir vaziyette kalır. Okyanuslardan yükselen buharlar kuzey ve güneye doğru akın ederler ve kıtaları birer buz parçası yaparlardı¹. Morrisson daha sonra şöyle diyor.

“Ay’da, dünyaya şimdiki mesafede olacağına, meselâ sadece elli bin mil ötede olsaydı yeryüzündeki medd-û cezirler öyle müthiş olurdu ki, bütün kıtalar günde iki defa su altında kalır, dağlar bile kısa bir zamanda aşına aşına ortadan silinirdi; bu duruma göre belkide su derinliklerinden yükselen kıtalar bulunmazdı. Yine yeryüzü bu deprmeden parçalanır ve havadaki medd-û cezir de her gün kasırgalar husule getirirdi.

Eğer karaların tümünün silindiğini farzedecek olursak, yeryüzü sahının tamamını, ortalama, 1,5 mil derinliğinde su kaplamış olurdu. İşte o zaman hayat bir ihtimale göre ancak okyanusun derinliklerinde bulunur ve orada son nefesini vererek sönerdi. Yeryüzünün istikrara kavuşmadan önceki umumî bir başboşluk anındaki bu hâl fiilen vaki olmuştur diyen nazariyeyi ilim teyid etmektedir².

Böylece başboşluk yerini muntazam bir sistem almıştır. Öyle ki, her parçasının (cismin) işgal ettiği yeri saniyesi saniyesine ölçebilmemiz mümkün olmuştur. Denge okadar gelişmiştir ki, geçen bir milyar sene zarfında bu nizamda kayda değer hiçbir değişiklik olmamıştır. Bu durum dengenin sonsuzluğa kadar devam edeceğini gösterir. Bunların hepsi bir kanun dahilinde olmaktadır. Diğer sistemlerde de güneş sistemimizde gördüğümüz bu nizamlar bizzat aynı kanun dahilinde tekrarlanır durur³.

1 Cressy Morrisson, İlim İman Etmeyi Gerekçendirir, çev. Nureddin Boyacılar, 2. B. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. S. 6

2 a.g.e. S. 9

3 Bak: a.g.e. s. 10.

Bilginimiz bu ve buna benzer tabiattaki birçok nizamlara temas ettikten sonra insan tabiatındaki (yapısında) incelikleri de ilmi açıdan ele almış ve ilmin ortaya koymuş olduğu aklı şaşırtıcı gerçeklerin birisine temas ederken yeryüzünün en büyük fabrikası (imâlat hanesi) diyerek, insanın sadece bir cihazındaki ilmi gerçekleri ortaya koymak için ele almıştır. O da sindirim organı (mide) dir. Mide kendisine bırakılan çeşitli maddelerden, insanda bulunan dünyadaki insanların sayısından daha fazla olan canlı hücrelerin nevine ve ihtiyacına göre çeşitli besinleri çıkarıp, aynı ihtiyacı, zamanında organize edip, onlara ulaştırması, dünyada tek bir fabrika olup da, şu anda dünyada bulunan insanların tümüne gıda maddelerini imâl edip aynı zamanda organize etmesi gibidir ki, şu ana kadar dünyamızda böyle fabrika kurulmamıştır ve kurulması da şimdiki ilmi açıdan tasavvur edilemez. Fakat Cenabı Allah böyle bir fabrikayı insanın içinde kurmuştur. Ünlü bilgin Cressy Morrisson, midenin görmüş olduğu büyük vazifelere vâkıf olunca örneğinin yeryüzünde hiç bir ülkede de küçültülmüş bir şeklini dahi bulamayınca, yeryüzünde en büyük fabrika diye ele alarak inceliklerini aklı şaşırtıcı çalışmalarını ibret için ortaya koymaya çalışmıştır. Burada ki bütün sözlerini nakletmek uzun düşeceği için bazılarını okuyucunun önüne sürmeyi uygun buluyorum.

“Biz sindirim olayına kimya laboratuvarında meydana gelen kimyasal bir olay nazarı ile bakacak olursak ve aldığımız besini herhangi bilinmeyen bir made olarak kabul edersek, bunların akla durgunluk veren bir ameliye olduğunu anlamakta güçlük çekmeyiz. Zira mide kendisinden başka herşeyi aşağı yukarı hazmetmektedir.

Önce, fabrikanın bizzat kendisini dikkate almadan ve kimyasal hazmı ne şekilde yapacağını düşünmeden fabrikaya belirsiz bazı maddeler koyalım; meselâ biz, kızarmış tavuk, buğday, lahana ve et parçalarını yedikten sonra üzerine bir miktarda su içeriz. Daha sonra bu yemeğe meşrubat, meyvalar ve tathlar ilave ederiz... Mide bu karışık yiyecekler arasında her nevi yiyeceği en küçük kimyasal parçalara bölmek suretiyle faydalı olanları seçer ve bunların posalarına kıymet vermez; geri kalanlardan muhtelif hücrelere besin olmak üzere yeniden proteinler meydana getirir. Sindirim organları, bedenin zaruri ihtiyacı olan kalsiyum, kükürt, iyot, demir ve diğer zaruri maddeleri seçer bu maddelerin değerli olan kısımlarının kaybolmasına ve hormonların meydana gelmesine çalışır; ayrıca bu organlar, yaşamak için gereken bütün besin ihtiyaçlarının muntazam miktarlarda cisimde stok edilmesine ve herhangi bir zarurî ihtiyaca karşı hazırlıklı olmasına dikkat

eder. Sindirim organları açlık gibi aniden vukuu bulacak her türlü olayları karşılamak üzere yağları ve diğer yedek maddeleri saklar; o bütün bunları, insan düşünse de sebebini araştırırsa da yapmaya devam eder. Biz yediğimiz besinlerin hemen hemen hepsinde ne gibi maddelerin bulunduğunu bilmeden hayatta sürekli kalabilmemiz düşüncesi ile bu sayısız yiyecek çeşitlerini kimya imâlathanesine dökeriz ve sindirimi otomatik olarak çalışan bir alet sanırız. Bu ismi geçen yiyecekler sindirim organında sindirilip en küçük parçalara ayrıldıktan sonra yeniden hazırlanan ve yeryüzündeki insan adedinden daha fazla miktarda olan (vucudun muhtelif kısımlarındaki) milyonlarca hücreye sürekli bir şekilde (besin olarak) dağıtılır. Bu besinlerin (kılcal damarlar vasıtasıyla) her hücreye ayrı ayrı devamlı bir şekilde ulaştırılması gerekir; ve yine diş, göz, kıl, et, tırnak ve kemik yapmakla görevli her hücreye bunları yayabilmesi için ancak ihtiyaçları olan madde ve besinler temin edilmelidir.

Şu halde önümüzdeki insan aklının bugüne kadar icat ettiği fabrikaların herhangi birinin yapmış olduğu maddelerden daha fazla miktarda madde meydana getiren bir kimya imâlathanesi mevcuttur! Yine burada bütün insanların bilmiş oldukları tevzi ve nakletme nizamlarının en mükemmeli olan iletme aracı görülmektedir. Ve bu imâlathanede herşey bir düzen içinde (otomatikman tamamlanır durur! Bu imalathanenin bilfiil kullanmış olduğu maddelerin bizzat kendisinin, bir milyondan daha fazla molekül çeşitlerinden meydana geldikleri ve çoğunun da zehirli birer madde olduğu halde insanoğlunun çocukluk çağından elli yaşına basıncaya kadar insan bedeninde kayda değer bir yanılma yaptığı görülmemiştir. Çok kullanılma sebebi ile tevzi kanallarının ağır çalışmaya başlaması sonucu insana zayıflık gelir ve sonunda insan yaşlılık hisseder...

İşte bu ve bu gibi mucizeler, hayat olmasaydı bulunmazdı ve hiç bir zaman da böyle birşey meydana gelmezdi. Bu mucizeler tamamen düzene tabidir. Düzen ise tesadüfün tam zıddıdır. Bütün bunlar Yüce ALLAH'ın yapısı değil midir?⁴.

Yine bazı ilim adamları da kalbi otomatikman çalışan tulumbaya benzetmişlerdir. Akciğeri de süzme fabrikasına benzetiyorlar. Çünkü kalp yoluyla kendine devamlı dökülen kirli kanı zehirli maddelerden temizleyip, temizlenen kanı da tekrar kalbe iade eder kalp de o temiz kanı cismin etrafına damarlar yoluyla dağıtır.

4 Bak: A.g.e., 3., 71-74.

Karaciğeri de depoya benzetiyorlar, çünkü o da cismin ihtiyacından fazla olan gıdaları depolar ve cismin o gıdalara ihtiyacı olduğu anlarda ihtiyacı olduğu miktarda cismin her tarafına kanla dağıtır. Eğer biz buna örnek olarak bir otomatik depo ararsak; bir toplumdaki bütün insanların ihtiyaçlarını hilsin ve yeterince depolasın, ihtiyaç anında, ihtiyaç miktarı dağıtsın ihtiyacından fazla olanı devamlı depolasın, bunun örneğini şu anda hiç bir ülkede göremeyiz.

Hele buna benzer beyinin çalışmasını ele alacak olursak insanı şaşırtıcı acayip çalışmalarını görürüz. Diyebiliriz ki bir toplumu idare eden bir idare merkezine benzer. Böylelikle otomatikman çalışan bir idare sistemini beyinde buluyoruz. Bunları tafsilatlı açıklayacak olsak kendi başına bir kitap yazmak gerekir.

Bütün bu inceliklere vakıf olan bilginler insandaki bütün bu işaret ettiğimiz ve etmediğimiz cihazların sunî yapılarına incelikleriyle ilmi açıdan vakıf olunca iman etme mecburiyetinde kalmışlardır. Burada onların birisi olan *Filip H. Finkis* şöyle diyor: "Gerçekten insan gibi, insanı şaşırtıcı, heyecanlandırıcı bir şey yoktur. İnsan gerçekten korkunç ve acayip bir şekilde yapılmıştır⁵.

Filip Finkis daha sonra insanın üstünlüklerini tafsilatlı olarak anlattıktan sonra, insanın hiç bir hayvana benzemediğini ve maymun soyundan gelmesinin mümkün olmadığını ileri sürmüştür⁶. Başka bir bilgin de, İnsan Yaratıkların Mücizesi adlı eserinde, insanın yapılışındaki hem cismi hem de ruhi ve akli mucizeleri ele alarak anlatmıştır⁷.

Diğer taraftan evrim teorisine göre insan kendiliğinden meydana gelmiştir diyen Darwin ve ona uyanların ileri sürmüş oldukları klasik görüşün, bugün birçok ilim adamları tarafından modern ilim ışığı altında tamamen yanlış olduğu ileri sürülmüştür. Bu teoriyi tenkit eden modern ilim adamlarından en fazla görüşleri ile ikna olduğum irsiyetçi bilginlerin görüşleridir ki, bunlar her nevi hayvan ancak kendi nevinin (sülalesini) doğurabilir derler. Dolayısıyla bir nevi diğer bir hayvandan meydana gelmez. Çünkü her canlı hücrenin taşıdığı özellikler diğer başka nevin özelliklerini ne taşıyabilir ne de ona dönüşebilir. Kendi nevinin kapsamış olduğu özellikten daha üstün bir özelliği de

5 *Filip H. Finkis*, Felsefetüt-Terbiye. Arabçaya çev. Dr. Lebibin Necili, Kahira Darun Nahdatu'l-Misriyye 1965, S. 697 vd.

6 *Filip H. Finkis*, a.g.e., s. 697 vd.

7 *Dr. Cek Frac Cuda*, el-İnsan Mucizatu'l-Halk. Kahire Mektebetu'l-Encilo el-Misriyye 1972 tümüne bak.

nevine nakledemez⁸. Burada hayret edilecek birşey varsa oda bir kısım yazarların bu evrim teorisini tamamen bir ilmi teori gibi ele almış olmaları ve bütün ilim adamları tarafından kabul edilmiş gibi göstermiş olmalarıdır. Bu teorinin de güttüğü ana fikir: Varlıklar kendiliğinden meydana gelip gelişerek ensonra insan meydana gelmiştir çünkü insan en üstün canlı varlıktır. O da kendisinden bir alt olan maymundan gelmiştir. Böylelikle bu teoriyi güdenlerin bütünü yaratma veya-ratan inancına inanmamaktadırlar.

Halbuki gerçek öyle değildir. Bu teori üç kısma ayrılmıştır. *Birincisi* bütün varlıklar önce bir canlı hücrenin kendiliğinden meydana gelmesiyle, sonra da tekâmüle doğru gelişmesiyle meydana gelmiştir. *İkincisi* yaratıcı ilk hücreyi yarattıktan sonra ona gelişme kudreti vermiştir ki, ondan bütün canlılar ağacın tohumdan türediği gibi türeyip gelmiştir.

Üçüncüsü ise, Allah bütün neveleri herbirini ayrı ayrı tekâmüle doğru tedrici olarak yaratmıştır. Yani önce bitkileri sonra en küçük hayvanları sonra büyüklerini sonra maymunu daha sonra da insanı yaratmıştır. Bu görüş sahipleri, Darwinin de aslında, bu tedrici yaratılışı idrak edemediğinden dolayı her nevin kendinden önceki nevelerden türediğini sanarak yanlış ileri sürerler.

Bundan anlaşıldığına göre dinsizlerin ileri sürdüğü gibi değil, bu teoriyi güdenlerden ancak bir kısmı Allah'a inanmamaktadırlar. Diğer taraftan bu teori her taraftan Allah'ın olmadığını gerektirmemektedir. Sonra endişeye mucip olan bir şey de, dinsizler tabiatta her ilgi çekici bir varlığı gördükleri zaman tabiat ne güzel yaratmıştır derler. Tabiatın akli, fikri ve iradesi olmadığına göre insan gibi, varlıkların içerisinde akıllı iradeli, en üstün varlığı akılsız bir varlık nasıl meydana getirebilir? Meselâ: İnsanın bu kadar sanat yapma gücü olmasına rağmen, kendinden daha üstün bir varlık yaratabildi mi ve yaratabilir mi? Üstünü bırakalım akılsız iradesiz en küçük canlı bir hücreyi dahi şu ana kadar çalışmalarına rağmen yaratamamışlardır. Canlı hücreyi de bırakalım bir bitki tohumunu dahi yaratmamışlardır. Hangi akıl hangi mantık cansız tabiatın insan gibi üstün varlığı yaratabildiğini kabul edebilir? Bu evrim teorisi hakkında burada bu kadar kısa bir tenkitle yetinmek zorundayız. Fakat bu tenkidi geliş güzel araştırmaya daya-

⁸ *Syudusiyus Dobcaniski*, el-virase ve Tabiatu-İnsan, Arapçaya çev. Zekeriye Fehmi, Kahire, el Heyetul-Mısriyye. 1971 s. 38-39.

b) Goldschmidt, Mehiye el Verase, Arapçaya çev. Dr. Mustafa Tulbe. Kahire Daru-Nahdatu-l-Arabiyye, 1963. s. 50, 54, 56, 70.

narak ileri sürmüş değiliz. Başka bir eserimizde⁹ ve sürekli bazı makalelerimizde de¹⁰, Avrupa'da ki modern ilim ve fikir adamlarının görüşlerini de ilâve ederek tafsilatlı bir şekilde açıklamış bulunuyoruz.

Bütün bu geçmişte işaret etmiş ve etmemiş olduğumuz tabiatta ve insan tabiatındaki ilmi açıdan şaşırtıcı gerçeklere yüce Allah bir ayeti kerimesinde şöyle işaret etmiştir: "Onlara dış tabiatta ve kendi nefislerindeki (tabiatlarında) delillerimizi ileride göstereceğiz, ta ki onlara O'nun (Allah'a) hak olduğu ortaya çıksın".¹¹ Fakat yüce Allah bu gibi ilmi işaretlerden daha fazla ilim adamlarının gelecekte daha iyi anlayabileceklerine işaret etmesiyle bu günkü ve gelecekteki ilim adamlarına işaret ettiği anlaşılmaktadır. Bunun için burada yüce Allah şöyle buyuruyor: "Biz bu misâlleri veriyoruz ki onları en çok bilginler anlayabilecekler".¹² Başka bir ayette de şöyle buyuruyor: "O'nun varlığının delillerinden biri de, yerin ve göklerin yaratılması ve sizin de renklerinizin ve dillerinizin çeşitli olmasıdır. Bunlarda bilginler için bir çok deliller vardır".¹³ Daha sonra devamlı gözleriyle gördükleri gökteki ayetlere insanların dikkatini çekerek şöyle buyuruyor: "Güneşi aydınlatıcı ayı da ışıttı ve ona (aya) eksenler taktir eden Allah'tır. Onları sizin, yılların sayısını günlerin hesabını, bilmeniz için, bir gerçeğe göre yarattı. O delillerini bilir kişiler için tafsilatlı açıklar".¹⁴

Gerçekten insan etrafındaki tabiata ve oradaki varlıklara bir baktığı zaman, hiç bir ibret almayabilir. Fakat ilim ışığı altında kendisini orada aniden meydana gelmiş bir insan kabul edecek olursa, o zaman oradaki her gördüğünün ilgi çekici ve dehşet verici olduğunu görür.

Özellikle güneşin, ayın dönüşü, gecenin gündüzün gelişi ne kadar dikkat çekici bir olaydır! Burada bir Avrupa bilgini *Sisl Haman* şöyle diyor. "İlim dünyasında gözümü nereye yöneltsem orada Yüce Allah'ın delilini nizam ve kanun üzere san'atını ve hünerini gördüm... Öyle ise, bütün bunları Allah'ın kudreti bu şekilde -henüz her tarafını bilmediğimiz tabii kanunlara- göre tertip ve tanzim etmiştir diye inanırsak mantıklı olmaz mı?"¹⁵

9 el-İtticahul-Ahlâki fil-İslâm. Kahire, Mektebetül-Hancı, 1973, s. 147 ve d.

10 el-Hadî, İran, Kum 1977 yılının son sayıları

11 Fussilet suresi, 41/53

12 Ankebut suresi, 29/43

13 Rum suresi, 30/22

14 Yunus suresi, 10/5

15 *Con Klofer Munsma* vd. Allahu Yetecelle fi Asril İlim. Arapçaya Çev. Prof. Dr. Demirtaş Serhan, Kahire Daru İhyai'l-Kütübü'l-Arabiyye 1961, s. 141

Bunun için Filozof Spencer insanın Allah'a gerçekten inanması için tabii ilimlere başvurması gerekir demiştir. Bu konuda şöyle diyor. "Tabiat ilmine yönelmek sessiz bir ibâdettir. O şeyleri ve değerini araştırmak yaratanın kudretini bilmek demektir.¹⁶ Bunun için, de Yüce Allah aşağıdaki âyette şöyle buyuruyor: "Yerin göğün yaratılmasını düşünenler onun kendiliğinden meydana gelmediğine inanırlar. Ve Allah'a yönelip ey Rabbimiz bunu sen bâtil yere yaratmadın derler"¹⁷ Bir defa dünyanın bu kadar büyüklüğü ile, güneşin etrafında bir saat yelkovanı gibi devamlı muntazaman havada böyle nizamlı, sistemli dönüşü hiçbir delil dahi olmasa bu Allah'ın varlığına az bir düşünür kişi için en büyük bir delil değildir?

Modern ilmin sevindirici bir yönü de sadece canlı varlıkların tesadüfen meydana gelmiş olduğunu imkânsız bulduğu gibi cansız varlıkların en küçük atomdan tut en büyüğüne kadar tesadüfen olmadığını ispat etmektedir. Çünkü maddenin temelini teşkil eden atomun (zerre) bir tesadüf olduğu mümkün olamazsa, ondan terkip edilen bütün cisimlerin de tesadüfen meydana gelmeyeceği kendiliğinden anlaşılır.

Burada dünyada ünlü Fizik bilginlerinden New York'ta *Dolth* üniversitesinde fiziki ilimler bölümü başkanı olan Prof. *Dr. Johne Clivland Cotheran*'ı konuşturalım. Bize maddi varlığın dahi kendiliğinden meydana gelmediğini nasıl isbat ettiğini görelim. Ünlü bilginimiz şöyle diyor: "Bu kâinatı geniş bir bilgiye ve derin bir zekâyâ sahip olarak inceleyip, kâinat hakkında bildiklerimizi değişik yönlerden düşündüğümüz zaman, üç çeşit gerçekte âlemin varlığını kabul etmek zorunda kalırız:

- a- Maddî âlem, (madde).
- b- Fikrî âlem, (akıl).
- c- Ruhî âlem (ruh).

Bu alanlarda kimyanın kaydettiği gelişmeler elbette ki sınırlı olacaktır.

Kimya, maddenin başından geçen değişiklik ve bileşimleri inceleyen maddenin enerji, enerjinin madde haline dönüşmesini ele alan bir ilim dalı olarak yukarıda yaptığımız sıralamalardan sadece maddi olanı ile ilgilenir. Ruhî âlemle zaten hiçbir ilişkisi bulunmaz. Bu durumda kâinatımızı yaratan en büyük ruhun, Cenabı Rabbülaleminin mevcu-

¹⁶ Spencer, et-Terbiye. Arapçaya Çev. Mehmet el-Sıbai. Kahire. ty. s. 47

¹⁷ Ali İmran Sûresi, 3/191

diyete hususunda kimyanın ileri sürebildiği nasıl bir delil bulunabilir? Kâinatın tesadüfen meydana gelmiş olduğu, hâkim olan nizamı tesadüfün idare ettiğini ve kâinatta vukubulan herşeyin kendiliğinden ve başıboş olarak meydana geldiğini ileri sürenlere karşı bir kimyacı ne söylemesi beklenilebilir?"¹⁸ Bu soruyu sorduktan sonra şöyle cevabını veriyor:

"Görüyoruz ki, son yüzyıl içinde tabii ilimlerde meydana gelen mühim gelişmeler -ki, kimya da bunların arasında bulunur- madde ve enerjinin etüdünde ilim metodunun kullanılmasıyla sağlanmıştır. Bu metodu kullandığımız zaman vardığımız sonucu mümkün kulan bütün ihtimallerden birisini seçip tesadüfe yer bırakmamak için bütün çabamızı harcarız. Bütün ilmi etüdler isbat etmiştir ki, gerek eskiden, gerek, şimdi, gerekse gelecekte, maddenin hiçbir parçası -ister büyük olsun, ister küçük- hiç bir zaman için kendiliğinden ve başıboş olarak hareket etmemektedir. Bilhassa kesin tabii kanunlara boyun eğmektedir. Çoğu kere de tabiat kanunlarının nasıl çalıştığı keşfedilmezden önce bulunmuştur. Nevar ki bir kanunun keşfi ile birlikte, o kanunun çalışabilme şartları anlaşılır anlaşılmaz kimyacılar onu doğru olarak kabul ederler. Çünkü kanun her zaman aynı neticeleri meydana getirerek güveni sağlar. Şayet madde ve enerjinin seyri tesadüflere bağli ve başıboş olsaydı; kimyacıların tabii kanunlara güvenmesi makûl olmazdı. Tabii kanunların çalışma tarzını açıklayıcı faktörler iyice anlaşılıp kavranınca madde ve enerjinin seyrindeki tesadüf veya başıboşluk düşüncesi bütünüyle silinir.

Yaklaşık olarak yüzyıl oluyor, ünlü Rus bilgini, Mandalliev kimyasal elementleri, periyodik¹⁹ olarak tertip etmiştir. Mandelliev bir basamakta yer alan elementlerin benzeri özelliklere sahip bir bölüm meydana getirdiğini göstermiştir. Periyodik sistemde yer almadığı halde düzenleme içerisinde yeri boş bırakılan bazı, elementlerin bulunduğu ancak bu elementlerin henüz keşfedilmemiş olduğunu önceden bildirmiştir. Nihayet bu yeri boş bırakılan elementler de bir süre sonra keşfedilmiş ve bulunan elementlerin nitelikleri beklenildiği şekilde ortaya çıkmıştır. Bu durumda içinde yaşadığımız kâinatın tesadüfen meydana gelmiş olması ihtimaline inanmanın imkânı kalmadı. Nitekim Mandelliev de buluşuna periyodik ihtimal veya tesadüf adını vermemiş aksine periyodik sistem ve kanun adını vermiştir²⁰. Sonra şöyle diyor:

¹⁸ Niçin Allaha inanıyoruz. Dr. John Clover Monsma, Çev. İbrahim Şitki Eröz. İstanbul, Sancak Yayınları, 1958 C.I s. 64.

¹⁹ Periyodik, belirli sürelerde olan bir şey.

²⁰ Niçin Allah'a İnanıyoruz. a.g.e. C.I s. 67

“Acaba geçmiş bilginlerin elde ettikleri bilgilere göre (a) elementinin (b) ile bir kimyevî reaksiyona girdiği halde (c) ile girmeyişini tesadüf ile ifade edebilir miyiz? *Katiyen, onlar* (a) elementi ile (b) elementinin bütün atomları arasında bir birleşme ve bütünleşme mümkün olduğunu görmüşler ve ona göre bir neticeye varmışlardır. Aynı yaklaşım ve bileşimin (a) elementiyle (c) elementi arasında bulunmadığını görmüşlerdir.

Bilginler alkali madenlerin atomlarıyla suyun atomu arasında çok çabuk bir reaksiyonun meydana geldiğini ve bunun atom ağırlıklarının artmasıyla orantılı olarak arttığını görmüşlerdir. Halbu ki, halojen grubu elementlerinin bunun tam tersine bir tepkime gösterdiğini farketmişlerdir. Eski kimyacıardan hiçbirisi bu çelişkinin nedenini bilmemekle beraber, onu tesadüfe hamletmemiş, elementlerin tepkime tarzının birkaç ay sonra değişebileceğini zamana ve mekâna göre farklılık gösterebileceğini düşünmemiştir. İçlerinden hiç birisi “belki de bu atomlar aynı metodla reaksiyona girmiyor, aksi metodla da girmemektedir” dememiş ve başıboş olarak meydana geldiğini iddia etmemiştir.

Atomun yapısının keşfedilmesiyle birlikte gördüğümüz kimyasal reaksiyonların *belli kanunlara* göre cereyan ettiği ve katiyyen tesadüfe bağlı olmadığı isbat edildi.

Sayısı yüz ikiyi bulan henüz bilinen kimyasal elementlere dikkatle göz at ve aralarındaki akılları durduracak derecedeki benzerlikleri ve değişiklikleri düşün. Bu elementlerden kimisi renkli, kimisi renksizdir. Kimisi gaz halindedir, katı veya sıvı haline dönüştürülemez, kimisi sıvı halindedir, katı ve gaz haline dönüştürülemez, kimisi de katı halindedir, sıvı ve gaz haline dönüştürülemez, kimisi yumuşaktır kimisi sert, kimisi hafiftir kimisi ağır. Kimisi çok iyi bir iletken iken kimisinin hiç iletkenliği yoktur. Kimisi manyetik yapıya sahiptir, kimisi değildir. Kimisi enerji yüklüdür kimisi boştur. Kimisi asit meydana getirirken kimisi getirmez. Bir kısmı vardır ki, uzun ömürlüdür. Bir kısmı belli bir süre dayanıklığını koruyabilir. Ama bu farklılıklara rağmen hepsi de yukarıda sözünü ettiğimiz birtek kanuna, periyodik sisteme bağlıdır ve siteme boyun eğerler²¹ diyerek şöyle açıklıyor:

“Birçok elementlerin atomlarından herbirisinin yapısı son derece karmaşık olmakla beraber, bütün atomlar üç bölümden oluşurlar. Her atom, artı yüklü elektron ile bir protonun birleşmesinden meydana gelen nötronlardan teşekkül eder. *Protonlarla nötronlar* bir atomdan

21 a.g.e. C. s. 70

merkezi kısmı meydana getiren çekirdekten yer alır. Elektronlar ise değişik yörüngelerde dönerek çekirdeğin etrafında doluşır. Elektronlarla çekirdek arasında öyle akıl almaz boşluk vardır ki, bir atom minyatür bir güneş sistemi gibidir. Buna rağmen yine de tıpkı güneş sisteminde olduğu gibi bir atomun kapladığı hacmin en büyük kısmını boşluk meydana getirir.

Biz konuyu biraz daha basitleştirip diyebiliriz ki; belirli bir element ile bir diğer elementin atomu arasındaki belli başlı fark; atomun çekirdeğindeki protonlar ve nötronların sayısı ile, çekirdeğin dışındaki yörüngede hareket eden elektronların düzeni ve sayısı arasındaki farktan ibarettir. Bu durumda ister element halinde olsun ister bileşik halinde bulunsun milyonlarca muhtelif gerçekte enerjinin görünüşünden ve şekil almasından ibaret olan elektrik yüklü moleküllerden meydana gelir. Madde dediğimiz şey atomlardan ve moleküllerden, bir de atomların meydana geldiği elektronlardan ve nötronlardan ibarettir. Gerek enerji, gerekse elektrik, hep belirli konulara uyarlar. Hiçbiri tesadüfen meydana gelmez. Öyle ki her hangi bir elementin atomlarından çok az bir kısmının incelenmesiyle atomun bağlı olduğu kanunlar ve sahip bulunduğu hususiyetler hemen anlaşılır. Görülüyor ki maddî âlemde anarşi ve tesadüf değil bir nizâm ve ahenk hâkimdir.

Akıllı birisi düşünebilir mi, inanabilir mi, veya kafasından geçirebilir mi ki, düşünce ve plânlama gücünden yoksun olan madde, tesadüfen kendi kendisini yaratabilsin?.. Veya bu nizâmı o kanunları kendi kendine varetsin, sonra da kendisini onun mahkûmu kılsın?.. Elbette ki bu soruya verilecek cevap menfî olacaktır. Hattâ madde enerjiye veya enerji madde haline dönüşürken belirli kanunlara uyarlar. Elde edilen yeni madde de elde edildiği ana maddenin uyduğu kanunların aynısına uyar.

Kimya ilmi bize gösteriyor ki, birtakım maddeler tükenip yok olmaktadır. Fakat bunlardan bir kısım maddeler çabukca tükenip yok olurken, bir kısmı da yavaş yavaş tükenip yok olmaktadır. Şu halde madde ebedî değildir. Ebedî olmaması demek, ezeli de değildir demektir. Çünkü bir başlangıcı olmak gerekir. Gerek kimya, gerekse diğer ilimler gösteriyor ki, maddenin başlangıcı yavaş yavaş ve tedricî olmamış, aksine birden ve aniden meydana gelmiştir. Hatta ilim bize maddenin yaklaşık olarak ne zaman ortaya çıkmış olabileceğini de söylemektedir. Bu durumda maddî âlemin yaratılmış olması gerekir. Yaratıldığı günden itibaren de belirli kâinat kanunlarına tabi olmakta-

dır. Öyle ise kâinatın nizamında tesadüfe asla yer yoktur²². Bilginimiz bunları açıkladıktan sonra şöyle diyor: "Maddî âlem kendi kendisini yaratmış olamayacağına, göre, yahut boyun eğeceği kanunları kendisinin yaratmış olması mümkün olmadığına göre, yaratılış ameliyesinin maddî olmayan bir kudret tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir. Yine deliller gösteriyor ki, bu yaratıcının akıl ve hikmet sahibi olması zaruridir. Şu kadar var ki, tek başına akıl, maddî âlemde hiçbir şey yapamaz. Tabii tecrübelerde ve psikolojik tedavilerde olduğu gibi, bir irade olmadan akıl yalnız başına bir şey beceremez. İrade sahibinin ise bizzat bir varlığa sahip olması gerekir. Şu halde aklımızın bize zorunlu kıldığı kat'î mantık kuralları, yalnızca kâinatın bir yaratıcısı bulunmasını zarurî kılmakla kalmıyor, aynı zamanda bu yaratıcının ilim, hikmet ve kudret sahibi olmasını da zorunlu kılıyor. O yüce yaratıcı bu kâinatı yaratmış ve onu muntazam bir şekilde idare ve tanzim etmiştir. Ayrıca bu yaratıcının her zaman var olmasını ve işaretlerinin her yerde tecelli etmesini de zarurî kılmaktadır. Yazımızın başında da söylediğimiz gibi kâinatı bir yaratıcının yaratıp idare ettiğini kabulden başka yapabileceğimiz hiç bir şey yoktur.

Lord Calvin'in gününden buyana ilimlerin katettiği gelişmeler eşi bulunmaz bir kesinlikle o büyük bilginin söylediklerini tekrarlamaktan başka birşey yapmamızı mümkün kılmıyor: "Derinliğine düşündüğünüzde, ilimlerin sizi Allah'ın varlığına inanmaya zorladığını göreceksiniz"²³.

İşte böyle gerçeklere vakıf olan ilim adamları gözleriyle şahit olmuş oldukları Allah'ın delillerini görünce imana gelmişlerdir. Yüce Allah böyle bilginleri Kurân'ı Kerimde şöyle tanıtmıştır. "Onlar Peygambere indirileni işittiklerinde gerçeği bildiklerinden dolayı gözlerinin yaşla dolduğunu görürsünüz. Onlar o zaman bu bilgilerinden dolayı şöyle derler. Rabbimiz biz sana iman ettik, bizi şahitlerden yaz. Niçin Allah'a, ve bize gelen hakikata inanmayalım ve umarız ki Rabbimiz bizi iyi kullarıyla beraber cennetine koysun"²⁴.

Böylece, yüce Allah ilmi esaslara dayanarak iman edilmesi için insanların tabiattaki ve kendi nefsindeki gerçekleri incelemelerini istemiştir. Çünkü öyle ilmi incelemelerden sonra onun gerçekliği apaçık ortaya çıkacaktır. Onun için yüce Allah burada şöyle buyuruyor:

22 Niçin Allah'a İnanıyoruz. C.I, s. 72

23 a.g.e. C.I. s. 72

24 Maide Suresi 5/83-84

“Kesin olarak inananlara yeryüzünde ve insanların yapısında Allah’ın varlığına birçok deliller vardır. Onları görmüyor musunuz göğün ve yerin Rabbi’na and olsun ki, O’nun varlığının gerçekliği sizin konuşmuş olduğunuz sözlerin varlığının gerçekliği gibidir”²⁵.

İşte bütün bunlardan dolayı biz bugün görüyoruz ki Avrupa’da ettiğini görünce kesin iman etmişlerdir ve nasıl iman etmek zorunda kaldıklarını yazılarında ilmi delillerle açıklamışlardır. Bazıları bu konuda müstakil eserler yazmışlardır. Bunlardan şunları örnek verebiliriz. Henri Lenk eseri; “İmana dönüş”²⁶ ve Cressy Morrisson eseri; “İlim iman etmeyi gerektirir” Diğer bir kısımda eserlerinin içinde birer bölüm halinde yazmışlardır. Bunlardan ellibir kişinin görüşlerini, John Clover Monsmaun niçin Allah’a inanıyoruz, adlı iki ciltlik eserinde²⁷ toplamıştır.

Böylelikle dinsizlerin, Allah inancı ilme dayanmayan vicdani bir duygudur diyerek, dini esasından yıkmak isteyenlerin iddialarının batıl olduğunu görüyoruz.

25 Zariyat Suresi 51/21-23

26 Eser, el Avde ile-l-İman. diye arapçaya, Mısır, kültür bakanı, Dr. Servet Ukaşa, tarafından çevirilip, Kahire, Darul- Maârif Yayınevinde 1964 de basılmıştır

27 Bunu da kaynaklarda gösterdik